

Sivistyksen palvelualue, Perusopetuspalvelut palvelualue perusopetuksen
vastuualue

Kuvaaja: Juha-Pekka Huotari / Lahden kaupunki

LAHDEN KAUPUNGIN
PERUSOPETUKSEN ILTAPÄIVÄTOIMINNAN
TOIMINTASUUNNITELMA 18.3.2026 alkaen
(päivitetty siv.ltk. 17.3.2026)

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	2
1 PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	3
1.1 Arvopohja ja tehtävä	3
1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset.....	4
2 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET	5
2.1. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	5
2.2. Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	6
2.3. Eettisen kasvun tukeminen	7
2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen	7
3 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ.....	8
4 TUKEA TARVITSEVAT LAPSET ILTAPÄIVÄTOIMINNASSA.....	9
4.1 Oppimisen ja koulukäynnin tukea saavat oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnassa	10
<i>Oppilas, jolle on tehty tukea koskeva päätös tai jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite iltapäivätoiminnassa</i>	<i>10</i>
<i>Kehitysvammaisen oppilaan aamu- ja iltapäivähoidon järjestäminen.....</i>	<i>11</i>
4.2. Yhteistyö toiminnan järjestämisessä	11
5 TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN, SUUNNITTELU JA ARVIOINTI KUNNASSA	12
5.1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen	12
5.2. Toiminnan suunnittelu ja arviointi	13
5.3. Toimintasuunnitelma	14
5.3.1 Iltapäivätoiminnan hallinnointi ja koordinointi	15
5.3.2 Toiminnan järjestämisen periaatteet	15
5.3.3 Työn ja vastuun jako	16
5.3.4 Toiminnan rahoitus.....	17
5.3.5 Toiminnasta tiedottaminen	17
5.3.6 Iltapäivätoimintaan hakeminen	17
5.3.7 Tapaturmavakuutus	18
5.3.8 Toimintaympäristö ja turvallisuus	18
5.3.9 Henkilöstön kelpoisuusehdot	18
5.3.10 Täydennyskoulutus.....	18
5.3.11 Toimintaan ottaminen	18
5.3.12 Asiakkaan kuukausimaksut.....	20
5.3.13 Irtisanoutuminen	21
5.3.14 Välipala.....	21
5.3.15 Koulumatkaetuus	21
5.3.16 Toiminnan seuranta ja tilastointi	21
5.3.17 Yhteistyö toimijoiden kesken	22
5.3.17.1 Yhteistyössä kodin kanssa	22
5.3.17.2 Yhteistyössä koulun kanssa	23
5.3.17.3 Muut yhteistyötahot	23
5.3.18. Muut kuntakohtaiset strategiat.....	23
5.3.19. Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi aamu- ja iltapäivätoiminnassa.....	23

Johdanto

Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista, tavoitteista ja toimintaperiaatteista säädetään perusopetuslain (628/1998) 8a luvussa.

*Tämä toimintasuunnitelma tukee Lahden kaupungin perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia. Iltapäivätoiminnan ohjaajat laativat lisäksi vuosittaisen toimintapaikkakohtaisen toimintasuunnitelman tämän toimintasuunnitelman ja Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden 2011 (**muutokset 2025, OPH-532-2025/13.2.2025**), perusopetuksen laatukriteerien (**Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29**) sekä Laatuvahtia lahtelaisiin kouluihin, Lahden kaupungin perusopetuksen kehittämisen työkaluja – julkaisun pohjalta.*

Lahden perusopetuksessa ei järjestetä aamupäivätoimintaa vähäisen kysynnän vuoksi.

1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain¹ mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Jos kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien peruskoulujen ensimmäisen ja toisen luokan vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 20 c §:ssä ja 20 i §:ssä tarkoitetuille oppilaille². Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuudesta.

Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet³. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden **Opetushallituksen antamien** perusteiden⁴ mukaisesti. Näissä perusteissa käytetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevasta perusopetuksen oppilaasta nimitystä lapsi. Toiminnassa lapsi ei ole oppilaan roolissa. Luvussa 4 käytetään oppilas nimitystä, kun viitataan perusopetuksessa määriteltyyn oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.

Lahden kaupungin osuus on erotettu perusopetuksen iltapäivätoiminnan perusteiden tekstistä kursivoituna. Kuntakohtaisessa perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmassa käytetyt termit määritellään siten, että toiminnan järjestäjällä tarkoitetaan kaupunkia, palveluntuottajalla tarkoitetaan yksityistä tai julkista palveluntuottajaa ja toimintapaikalla paikkaa, missä perusopetuksen iltapäivätoiminta käytännössä tapahtuu.

1.1 Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvopohjaan. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 48 a – 48 f **48 e §** (1136/2003) ja, 48 f § (127/2016) ja **48 g §** (1396/2025)

² Perusopetuslaki (628/1998) 48 b § (1090/2024)

³ Perusopetuslaki 48 a § 3 mom. (1136/2003) **(1369/2025)**

⁴ Opetushallituksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011 (muutokset 2025, OPH-532-2025/13.2.2025)

1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi.

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen. Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa. Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti.

Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa, jossa ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat ja lasten omat kokemukset tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvu ympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri.

Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua. Työsuhteiden pitkäkestoisuus edistää ihmissuhteiden pysyvyyttä, joka puolestaan lisää lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä.

On suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan⁵. Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet⁶ sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

⁵ Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § (610/2022)

⁶ Perusopetuslaki 48 b 3 mom. (1136/2003)

2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta⁷. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

Tässä toimintasuunnitelmassa kaupunki täsmentää perusopetuslaissa säädetyt ja tässä luvussa kuvattavat yleiset tavoitteet ottaen huomioon paikalliset tarpeet, toimintaympäristön ja kunnan omat strategiset linjaukset.

2.1. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä ja kehittävät paikalliseen yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Aamu- ja iltapäivätoiminta yhdessä opiskeluhuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo pohjan hyvälle yhteistyölle ja tiedottamiselle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon.

Tavoitteena on

- *järjestää lapselle koulupäivän jälkeen mahdollisuus olla turvallisessa ja valvotussa toiminnassa, jonka toteuttamisesta vastaavat ammattitaitoiset ohjaajat.*
- *luoda ilmapiiriltään kiireetön, myönteinen, turvallinen ja monipuolinen toiminta- ja kasvu ympäristö, jossa korostuvat hyvät ihmissuhteet sekä tilojen suunnitelmallinen käyttö.*
- *mahdollistaa lapselle mielekästä, virkistävää, **tavoitteellista** ja laadukasta vapaa-ajantoimintaa, joka osaltaan tukee lapsen koulunkäyntiä ja oppimista. Toiminnan*

⁷ Perusopetuslaki 48 a § 1 mom. (1136/2003)

suunnittelun lähtökohtana ovat sekä oppilaan yksilölliset että yhteisölliset tarpeet ja tavoitteet.

- *lisätä osallisuuden mahdollisuuksia ja vahvistaa sosiaalisia taitoja.*

2.2. Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiiriin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätelemään omaa toimintaansa.

Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta.

Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset linjaukset tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Lasten tarpeet huomioonottava moniammatillinen yhteistyö edesauttaa myös aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus.

Tavoitteena on, että iltapäivätoiminnassa leikitään, liikutaan ja ulkoillaan joka päivä. Lapsi saa leikkiä ja rentoutua ikätovereidensa seurassa. Leikki jakautuu vapaisiin leikkeihin ja ohjattuihin leikki- ja toimintatuokioihin sisällä ja ulkona. Vapaassa ja omatoimisessa leikissä lapset leikkivät itsenäisesti ohjaajan tukiessa taustalla leikin sujumista. Vuorovaikutustaitoja ohjaajat harjoittelevat kannustamalla lapsia

- *leikkimään keskenään*
- *opettelemaan ja sopimaan säännöistä sekä niissä pysymistä*
- *ratkaisemaan riitoja*
- *huomioimaan muita, esimerkiksi harjoittelemalla vuoron odottamista erilaisissa tilanteissa.*

Esi- ja perusopetuksen tulee edistää liikunnallista elämäntapaa.⁸ Tämä huomioidaan myös Perusopetuksen iltapäivätoiminnassa. Lasten päivittäinen liikkuminen ja ulkoilu huomioidaan sekä

⁸ Perusopetuslaki (628/1998) 2 § 2 mom. (245/2025)

viikko- että kausisuunnitelmaissa, jossa varataan omaehtoiselle ja ohjatulle liikkumiselle riittävästi tilaa. Päivittäisen liikkumisen toteutuminen on ohjaajien vastuulla.

Ohjatussa leikki- ja toimintatuokiossa ohjaaja toimii leikin johtajana tukien leikin sujumista. Toimintatuokioita järjestetään esimerkiksi kädentaitojen, musiikki-, ilmaisutaito- ja liikuntaleikkien, pallopelien sekä piha- ja perinneleikkien muodossa. Ohjattujen tuokioiden suunnittelu lähtee lasten tarpeista ja heidän mielenkiintonsa kohteista ikätason mukaisesta kehitysvaiheesta.

Iltapäivätoiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota vähän liikkuvien lasten liikkeelle saamiseen, sillä liikunta tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä. Liike on lapselle oppimisen väline ja monipuolinen liikkuminen edistää lapsen oppimista. Ilo, leikki ja myönteiset kokemukset tehostavat oppimista. Myös lapsen omille oivalluksille ja ideoille annetaan tilaa.

Leikkejä varten toimintapaikassa on leluja, leikkivälineitä, lautapelejä, ulko- ja sisäpelivälineitä ja muita tarvikkeita.

2.3. Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä tarpeen mukaan kodin ja koulun kanssa yhteistyössä tarkennetut käytännöt. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lapsilähtöisyys. Jokainen lapsi nähdään arvokkaana yksilönä. Lapset ovat ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään ja teoistaan vastuullisia. He tarvitsevat eettisessä ajattelussaan ja vuorovaikutustaidoissaan aikuisten ohjausta. Eettisessä kasvatuksessa ja yhdenvertaisuuden tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisten antama malli, ryhmän vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset.

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan.

Yhteisöllinen vastuun, luottamuksen ja huolenpidon ilmapiiri aamu- ja iltapäivätoiminnassa edistää eettistä kasvua. Eettisessä kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia sekä esteettisiä kokemuksia ja toiminnallisuutta. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ongelmatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja ratkaisukeskeisesti.

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tavoitteena on osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Toiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huomiota kiinnitetään tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muita huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta.

Lasten tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea. Tässä onnistuminen edellyttää monialaista yhteistyötä aamu- ja iltapäivätoiminnan, sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja kodin kesken.

3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Toiminnan järjestäjä ja toteuttaja vastaavat toimintapaikkakohtaisesta sisällön ja sen toteutuksen suunnittelusta. Sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon näiden perusteiden määräykset, toiminnassa mukana olevien lasten määrä, toiminnan monipuolisuus sekä mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmätyöskentelyyn. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. Lapsen, huoltajan ja ohjaajan keskustelu ja tiedonvaihto siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa ja mikä tuottaa hänelle iloa ja virkistystä, vaikuttaa toiminnan sisällön käytännön toteutukseen. Sisältöön vaikuttavat myös paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen tarjoamat ja muut käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset.

Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Sen avulla vahvistetaan lasten osallisuutta ja toiminnan yhteisöllisyyttä. Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista.

Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten ikätason mukaiseen kasvuun ja kehitystä tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja levähtäminen ovat toiminnassa tärkeitä. Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen ateriaritmiin sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä.

Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä. Suomalaiseen ja muihin, lasten eri kulttuuritaustoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan mm. laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan. Toiminta voi tarjota lapsille mahdollisuuden myös oman harrastuksen löytämiseen. Koulun kerhotoimintaan ja taiteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit.

4 Tukea tarvitsevat lapset iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on perusopetuslain mukaisesti⁹ oppimisen ja koulukäynnin tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen.

Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä kehityksessään tukea tarvitseville lapsille. Leikin merkitys korostuu varsinkin nuorimpien osalta. Monipuolinen toiminta ja toiminnalliset työtavat edistävät lasten kehitystä. Liikunta, pelit ja leikit

⁹ Perusopetuslaki (628/1998) 20 a § (1090/2024)

ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tilojen ja välineiden tulee olla myös tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin sopivia. Huomiota kiinnitetään muun muassa tilojen kokoon, muunneltavuuteen ja esteettömyyteen sekä kulkureittien toimivuuteen. Oikein suunnitelluilla ratkaisuilla tuetaan lasten omatoimista ja helppoa liikkumista ja toimimista tiloissa. Värienkäytöllä ja valaistuksella voidaan vaikuttaa ympäristön hahmottamiseen ja antaa virikkeitä. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai opiskeluhuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla. Yhteistyö koulun kanssa lisää oppilaantuntemusta ja täydennyskoulutus varmistaa osaamista.

4.1 Oppimisen ja koulukäynnin tukea saavat oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen.¹⁰ Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttamisesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (luku 7). Opetuksen järjestäjän on varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt esi- ja perusopetuksessa¹¹. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja oppilaiden tarpeiden mukaan. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömät, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia.¹² Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään lapselle koulupäivän aikana. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi osaltaan tukea oppilaiden hyvinvointia, kehitystä ja koulunkäyntiä sekä tarjota hänelle turvallisen ympäristön.

Oppilaat, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite¹² ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Mikäli mahdollista, näiden oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mahdollisuuksien mukaan oman ikäkauden mukaisissa ryhmissä tukee niiden oppilaiden kehitystä, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.

On tärkeää, että koulussa nähdään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen.

Oppilas, jolle on tehty tukea koskeva päätös tai jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite iltapäivätoiminnassa

OKM:n ja STM:n ohjauskirjeessä kunnille ja hyvinvointialueille 17.6.2025 todetaan, että aamu- ja iltapäivätoiminnassa ei anneta oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudet ovat väljästi säänneltyt ja toiminnan ryhmäkoosta ei säädetä. Siksi opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan perusopetuslain mukaisessa aamu- ja iltapäivätoiminnassa ei aina voida taata riittävää ja sopivaa sekä lapsen edun mukaista apua ja tukea sellaiselle vammaiselle lapselle, jolla on vaativia tai monialaisia tuen tarpeita, vaikka toimintaan olisi tehty kohtuullisia mukautuksia. Opetushallituksen antamassa Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteasiakirjassa on asetettu toiminnalle yleiset tavoitteet ja sisällöt. Tarvittaessa ja vammaispalvelulain myöntämisedellytysten täyttyessä perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee täydentää vammaispalvelulain mukaisilla palveluilla tai palvelu tulee voida järjestää vammaispalveluna.¹³

Iltaapäivätoiminnassa noudatetaan yleisiä tavoitteita ja sisältöjä myös näiden oppilaiden kohdalla, joille on tehty tukea koskeva päätös tai jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.

¹⁰ Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

¹¹ Perusopetuslaki 20 b § (1090/2024)

¹² Perusopetuslaki 48 b 3 mom. (1136/2003)

¹³ OKM:n ja STM:n ohjauskirje kunnille ja hyvinvointialueille 17.6.2025

Kuntaliiton perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan prosessikuvauksessa kuntien työn tueksi (joulukuu 2025) todetaan, että oppilaan huoltaja päättää, hakeutuuko oppilas kunnan järjestämään perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan. Oppilaan huoltaja voi arvioida, onko perusopetuslain nojalla järjestettävä iltapäivätoiminta lapselle haluttua palvelua esimerkiksi laadullisesti, määrällisesti tai laajuudeltaan riittävää.¹⁴

*Iltapäivätoiminta on ryhmämuotoista toimintaa, johon ohjaajaresurssit mitoitetaan ryhmämuotoisen toiminnan mukaisesti. Toimintaan otettaessa tarkastellaan koko ryhmän toimivuutta ja oppilaan mahdollisuuksia toimia ryhmässä. ~~Oppilaan, jolle on tehty tukea koskeva päätös tai jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite toimintapaikka pyritään järjestämään oppilaan tarpeen mukaisesti.~~ Huoltajan kanssa sovitaan, kuinka oppilaan tukeen, kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet **voidaan huomioida** ~~huomioidaan~~ ja **kuinka** ne kirjataan ennen toiminnan alkamista.*

Perusopetuslain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan ei kuulu perusopetuslain 31 §:ssä säädetty ”opetukseen osallistumisen edellyttämät avustajapalvelut tai apuvälineet”. Käytännössä tämä tarkoittaa, että perusopetuksen oppilaan opetukseen osallistumiseksi järjestetty avustajapalvelu ei jatku aamu- ja iltapäivätoimintaan.¹⁵

Kehitysvammaisen oppilaan aamu- ja iltapäivähoidon järjestäminen

Lahden perusopetus ei järjestä vammaispalvelulain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa. Sen järjestäminen ei kuulu perusopetuslain piiriin. Kunta voi tuottaa lyhytaikaista huolenpitoa siltä osin, kuin se on hyvinvointialueen ja kunnan tehtäväkokonaisuuksien toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Palvelun tuottaminen edellyttää voimassa olevaa sopimusta Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Lyhytaikaisen huolenpidon järjestämisestä vastaa hyvinvointialue.

4.2. Yhteistyö toiminnan järjestämisessä

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Huoltajan ja mahdollisesti koulun henkilöstön kanssa sovitaan, miten oppimisen ja koulunkäynnin tukea saavan oppilaan tarpeet sekä muut lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Moniammatillinen yhteistyö lisää edellytyksiä oppilaan riittävään tukemiseen.

Tiedot tuen antamisesta, näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulainvelvoitteisiin¹⁶.

¹⁴ Kuntaliiton perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan prosessikuvaus kuntien työn tueksi, joulukuu 2025

¹⁵ Kuntaliiton perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan prosessikuvaus kuntien työn tueksi, joulukuu 2025

¹⁶ Lastensuojelulaki 25 § 417/2007

Oppilailla, joille on tehty oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva päätös voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Sekä näiden että muiden kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden osalta tulisi myös aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä pyrkiä siihen, että ko. oppilailla on mahdollisuus käyttää koulukuljetusetuutta¹⁷. Silloin kun kuljetukset järjestetään, tulee huolehtia turvallisuudesta, vastuunjaosta ja kaikkien toimijoiden riittävästä ohjeistuksesta.

5 Toiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa

Kunnalla on kokonaisvastuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä säädösten ja tämän määräyksen mukaisesti.

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain¹⁸ säännösten mukaisesti. Hallintosäännössä määrätään, kuka viranhaltija tai mikä toimielin toiminnasta vastaa.

5.1. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen

Kunta voi järjestää toimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia palvelun ostopalveluna muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai antamalla avustusta palvelujen tuottajalle¹⁹. Kunta voi käyttää edellä mainittuja toiminnan järjestämistapoja myös samanaikaisesti. Julkisia palvelujen tuottajia ovat kunnat, kuntayhtymät sekä seurakunnat ja seurakuntayhtymät. Yksityisiä palvelujen tuottajia ovat esimerkiksi järjestöt, yhdistykset, yhtiöt ja muut palvelujen tuottajat. Kunnan ja palveluntuottajan välille laaditaan sopimus.

Kunnan järjestäessä tai hankkiessa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös tuen toteuttamisesta²⁰. Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain²¹ mukaisesti. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että toimintaa järjestetään edellä mainituille lapsiryhmille. Kunnan tulee toimintasuunnitelmansa mukaisesti tiedottaa toiminnasta ja toiminnan järjestämistavoista kuntalaisille.

Lapsen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on huoltajalle vapaaehtoista. Toimintaa tulee tarjota joko 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella²². Perheet hyödyntävät tarjolla olevan toiminta-ajan tarpeidensa mukaisesti. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin esimerkiksi keskimäärin 3 tai 4 tuntia päivässä, joko aamu- tai iltapäivätoimintana tai molempina. Sitä voidaan järjestää arkipäivinä pääsääntöisesti kello 7.00–17.00 välisenä aikana. Tarkoituksenmukaista on ajoittaa aamu- ja iltapäivätoiminta sellaiseen ajankohtaan, jolla mahdollisimman hyvin voidaan välttää lasten yksinolo ja tukea

¹⁷ Perusopetuslaki 48 b § 3 mom. (1136/2003)

¹⁸ Kuntalaki (365/1995) 16 § 1 mom. ja 50 § 1. mom. (1068/2008) ja 2 mom.

¹⁹ Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

²⁰ Perusopetuslaki 20 f § (1090/2024)

²¹ Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) 5 § 3 a (1137/2003)

²² Perusopetuslaki 48 b § 4 mom. (1081/2006)

koulunkäynnin, vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamista. Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita²³. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu²⁴.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on tarjottava välipala²⁵. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön²⁶. Toiminnassa käytetään koulun tai muita toimintaan soveltuvia lähiympäristön tiloja. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee varmistaa, että tilat ja välineet ovat toimivia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia. Toimintapaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Koulutilojen käytön suunnittelussa, koulurakennusten korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Toimintaympäristön tulee tukea toiminnalle asetettuja tavoitteiden saavuttamista, ja sitä suunniteltaessa tulee ottaa turvallisuuden lisäksi huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus, lapsen kiinnostuksen kohteet ja toiminnan monipuolisuus.

Tilakysymyksissä hallintokuntien yhteistyön merkitys korostuu, koska kaupunki ei ole rakentanut iltapäivätoimintaa varten erillisiä toimitiloja. Kouluilla iltapäivätoiminnan tilatarve huomioidaan siten, että iltapäivätoiminta menee opetuksen rinnalla muun koulun tiloissa tapahtuvan toiminnan edelle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton²⁷. Kunta voi ottaa vakuutuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa oleville lapsille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia²⁸. Lain mukaan kunnan tulee varmistaa ohjaajien määrän ja osaamisen lisäksi se, että niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, pyydetään nähtäväksi ote rikosrekisteristä.²⁹

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella³⁰. ~~Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta~~

²³ Perusopetuslaki 48 b § 2 mom. (1136/2003)

²⁴ Perusopetuslaki 48 f 1 mom. (1081/2006) (1369/2025)

²⁵ Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

²⁶ Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

²⁷ Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

²⁸ Perusopetuslaki 48 e § (1136/2003)

²⁹ Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) 2 § 2 mom. (1138/2003)-926/2012

³⁰ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

~~välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä³¹.~~

5.2. Toiminnan suunnittelu ja arviointi

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma³², joka on laadittu Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Kunnan tulee myös arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.³³

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain³⁴ säännösten mukaisesti. Johtosäännössä on hyvä määrätä myös minkä viranhaltijan tai toimielimen päätösvaltaan kuuluvat mm. seuraavat asiat:

- toiminnan järjestäminen ja koordinointi
- ostopalvelusopimusten tekeminen³⁵ ja valvonnan toteuttaminen
- avustuksista päättäminen ja valvonnan toteuttaminen
- toimintasuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen
- päätös lapsen ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan
- toimintamaksun alentaminen ja perimättä jättäminen

5.3. Toimintasuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevasta kunnan toimintasuunnitelman sisällöstä ei ole annettu sellaisia tarkempia säännöksiä, joihin perusopetuslaki viittaa³⁶. Kunta päättää toimintasuunnitelman sisällöstä.

Lahden kaupungin perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma tukee Lahden kaupungin perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamista.

Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan ja määritellään toiminnan kannalta oleellisia periaatteita. Jokainen palveluntuottaja ja toimintapaikka laatii oman vuosittaisen toimintasuunnitelman perusteiden kohdan 3 ja kaupungin toimintasuunnitelman pohjalta. Toimintasuunnitelmaa käytetään työvälineenä toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Huoltaja saa toimintasuunnitelman kautta tietoa Lahden kaupungin perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan yhteisistä päätöksistä ja toimintalinjauksista.

³¹ Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (642/2009)

³² Perusopetuslaki 48 b § 4 mom. (1136/2003) (1081/2006)

³³ Perusopetuslaki 48 c § (1136/2003)

³⁴ Kuntalaki 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom. 90 § 1 ja 2 mom. (410/2015)

³⁵ Laki julkisista hankinnoista (348/2007) Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)

³⁶ Perusopetuslaki 48 b § (1136/2003) 4 mom. (1081/2006)

Tämä toimintasuunnitelma on voimassa ~~23.4.2025~~ **18.3.2026** alkaen. Toimintasuunnitelma tarkistetaan vuosittain toiminnan sisällöllisten, määrällisten ja laadullisten tekijöiden osalta ja päivitetään tarvittaessa. Muutokset viedään sivistyslautakuntaan hyväksyttäväksi. Näin varmistetaan toiminnan tasalaatuisuus, riittävyys, jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lahden kaupungin järjestämä perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta on laadullisesti samantasoista riippumatta järjestämistavasta ja siitä, tuottaako kaupunki palvelun itse vai hankitaanko palvelu avustamalla kaupungin ulkopuolisia palveluntuottajia. Lähtökohta toiminnan laatua tarkasteltaessa on perusopetuslain 8 a luvussa esitetyt keskeiset toiminnan järjestämisen periaatteet. Näitä ovat:

- turvallinen ja toimintaan soveltuva toimintaympäristö
- tapaturmavakuutus
- välipala
- riittävä, ammattitaitoinen ja tehtävään soveltuva henkilöstö vastaa ryhmän toiminnasta
- monipuoliset mahdollisuudet ohjattuun ja virkistävään toimintaan
- mahdollisuus lepoon ja itsekseen oloon rauhallisessa ympäristössä
- yhteistyön toteutuminen kodin ja koulun kanssa.

5.3.1 Iltapäivätoiminnan hallinnointi ja koordinointi

Toimintaa hallinnoi ja koordinoi ja Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen perusopetuspalvelut **perusopetuksen vastualue**. Lahden kaupungin koordinoimasta iltapäivätoiminnasta kokonaisvastuu on sivistyslautakunnalla. Lahden kaupungin perusopetuksen iltapäivätoiminnan kehittämisen, linjausten ja arvioinnin tukena toimii kaksi eri kokoonpanoin kokoontuvaa tiimiä.

- **Kerho- ja iltapäivätoiminnan johtotiimi** vastaa toiminnan kokonaisuuden linjauksista sekä toimintaedellytysten luonnista ja se kokoontuu noin viisi kertaa vuodessa. Tiimiin kuuluvat kerho- ja iltapäivätoiminnan hallinnoinnista ja koordinoinnista vastaavat henkilöt sekä edustajat perusopetuspalvelut -yksiköstä **perusopetuksen vastualueelta**.
- **Asiantuntijatiimin** tehtävä on suunnitella ja kehittää toimintaa. Tiimi keskustelee toiminnan järjestämiseen ja sisältöihin liittyvistä linjauksista, ja se kokoontuu noin viisi kertaa vuodessa. Tiimiin kuuluvat palvelupäällikkö, perusopetuksen asiantuntija ja palveluntuottajien edustajat.

Iltapäivätoiminnan järjestämisestä vastaa Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen perusopetuspalvelut **perusopetuksen vastualue**. Kunnan on koulutuksen järjestäjänä ilmoitettava perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden kokonaismäärä tilastokeskukseen vuosittain 20.9. tilanteen mukaan.

Koordinointityöhön kuuluu:

- toiminnan kokonaissuunnittelu ja ohjeistaminen
- lainsäädännön edellyttämien toimenpiteiden valmistelu ja seuranta

- kaupunkitasoisen toimintasuunnitelman laadinta
- avustussopimusten laadinta
- yhteistyön rakentaminen ja suunnittelu
- tiedottaminen
- palvelujen yhdenmukaistaminen (mm. toimitilat, henkilöstön riittävä pätevyys, tiedottamisen yhdenmukaistaminen)
- keskitetyn koulutustarjonnan suunnittelu ja järjestäminen
- toiminnan laadun arviointi ja seuranta.

5.3.2 Toiminnan järjestämisen periaatteet

Lahdessa toiminnan kohderyhmänä ovat ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaat sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 20 c ja 20 i §:ssä tarkoitetut oppilaat. Tarjottavan toiminnan määrä voi vaihdella eri kohderyhmien kesken.

- Oppilaalla ei ole subjektiivista **eikä tarpeeseen perustuvaa** oikeutta saada perusopetuslain mukaisia iltapäivätoimintapalveluja.
- Oppilaalle iltapäivätoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista **ja toiminta ajoittuu lapsen vapaa-aikaan.**
- **Iltapäivätoiminta on ryhmämuotoista toimintaa.**
- Oppilaalle tarjotaan iltapäivätoiminnassa välipala.
- Toimintaan osallistuvien oppilaiden tulee olla palveluntuottajien toimesta vakuutettuja tapaturman varalta.

Toimintaa tarjotaan lainsäädännön edellyttämä 760 tuntia lukuvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla oppilaalla ja toimintaa järjestetään ainoastaan koulupäivinä pääsääntöisesti klo 12–16. Toimintaa ei järjestetä koulujen loma-aikoina eikä lauantaiyöpäivinä.

Mikäli hakuajan päätyttyä toimintapaikkaan on alle 15 hakijaa, kaupunki ja palveluntuottaja neuvottelevat toiminnan järjestämisestä ja kaupunki voi päättää toiminnan aloittamatta jättämisestä. Mikäli toimintapaikkaan muodostuu vain yksi ryhmä, muodostettavaan toimintaryhmään voidaan ottaa 15–20 koulutulokashakijaa. Aloittamatta jääneeseen ryhmään hakeneet oppilaat voidaan ohjata hakijoiksi lähimpään toimintapaikkaan. Jos toimintapaikan lähialueella ei ole toista toimintapaikkaa, huoltajille ilmoitetaan asiasta ja heille annetaan mahdollisuus täydentää hakemusta tältä osin. **Iltapäivätoiminta voi loppua yksittäisessä toimipisteessä kesken toimintakauden, jos lasten määrä putoaa pysyvästi alle kahdeksaan.**

5.3.3 Työn ja vastuun jako

Perusopetuksen iltapäivätoimintaa toteutetaan omana palveluna ja kaupungin ulkopuolisten palveluntuottajien tuottamana. Palveluntuottajalla tarkoitetaan joko kaupungin omana toimintana järjestettyä tai ulkopuoliselta taholta ostettua/avustettua toimintaa.

Ulkopuolinen palveluntuottaja ja Lahden kaupunki tekevät avustussopimuksen yhteistoiminnasta. Avustussopimuksesta ilmenee, että kaupunki on sitoutunut järjestämään ja palveluntuottaja toteuttamaan iltapäivätoimintaa sopimukseen kirjatun ehdon.

Palveluntuottaja sitoutuu toimimaan iltapäivätoiminnassaan Lahden kaupungin sivistyslautakunnan hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintasuunnitelma on laadittu yhteistyönä Lahden kaupungin ja palveluntuottajien kanssa.

Palveluntuottaja vastaa ohjaajiensa työnantajavelvoitteista ja huolehtii siitä, että sillä palvelussuhteessa olevilla ohjaajilla on mahdollisuus osallistua yhteisiin ohjaajatapaamisiin esihenkilön määräämällä tavalla.

~~Perusopetuspalvelut~~ **Perusopetuksen vastuualue** sopii palveluntuottajan kanssa hallitsemansa tilan luovuttamisesta palveluntuottajan käyttöön koulupäivinä iltapäivätoiminnan toimintajaksiksi. Palveluntuottajat järjestävät iltapäivätoimintaa omissa tai kaupungin tiloissa. Tilojen tulee olla oppilasryhmän kokoon nähden riittävät ja turvalliset.

5.3.4 Toiminnan rahoitus

Iltapäivätoimintaa rahoitetaan kaupungin budjettiin varatulla määrärahalla ja asiakkailta palvelusta perittävillä kuukausimaksuilla. Sivistyslautakunta päättää avustusten jakamisesta hyväksyessään talousarvion käyttösuunnitelman.

5.3.5 Toiminnasta tiedottaminen

~~Perusopetuspalvelut~~ **Perusopetuksen vastuualue** tiedottaa Lahden kaupungin järjestämästä perusopetuksen iltapäivätoiminnasta.

Tietoa iltapäivätoiminnasta, toimintapaikoista, niihin hakeutumisesta sekä valintaperusteista löytyy Lahden kaupungin koululaisten iltapäivätoiminnan kotisivuilta (www.lahti.fi => ~~Palvelut~~ => ~~Perusopetus~~ => **Iltapäivätoiminta**) (www.lahti.fi/iltapaivatoiminta).

Koulut tiedottavat omalla alueellaan järjestettävästä iltapäivätoiminnasta mm. **oppilashallintojärjestelmässä** ~~Wilmassa~~ sekä koulutulokkaiden tilaisuuksissa.

Palveluntuottajat tiedottavat omasta toiminnastaan ~~perusopetuspalveluille~~, **perusopetuksen vastuualueelle**, huoltajille, kouluille ja muille yhteistyötahoille.

Lisätietoja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta löytyy Opetushallituksen sivuilta (www.oph.fi).

5.3.6 Iltapäivätoimintaan hakeminen

Hakuaika iltapäivätoimintaan on keväällä. Toimintaan haetaan hakuilmoituksessa ilmoitettuna aikana pääsääntöisesti sähköisesti tai kaupungin verkkosivuilta tulostettavalla lomakkeella

hakemuksella (www.lahti.fi => [Palvelut](#) => [Perusopetus](#) => [Iltapäivätoiminta](#)) (www.lahti.fi/iltapaivatoiminta).

Toimintaan hakemisesta ilmoitetaan Etelä-Suomen Sanomissa kouluun ilmoittautumisilmoituksen yhteydessä tammi-/helmikuun aikana. Hakemisesta tiedotetaan myös varhaiskasvatuksen esiopetusta antavissa yksiköissä ja perusopetuksen toimintayksiköissä sekä Lahden kaupungin kotisivuilla.

Toimintaan hakemisesta viestitään kouluun ilmoittautumisen yhteydessä alkuvuodesta monikanavaisesti. Hakemisesta tiedotetaan muun muassa varhaiskasvatuksen esiopetusta antavissa yksiköissä ja perusopetuksen toimintayksiköissä sekä koulutulokkaan oppaassa ja kirjeessä, Lahden kaupungin kotisivuilla ja some-kanavilla, uutisessa ja ilmoituksessa.

1. vuosiluokan oppilaille tiedotetaan koulutulokaspostin yhteydessä, 2. vuosiluokan oppilaille tiedotetaan oppilastietohallintojärjestelmän kautta.

Toimintaan voi hakea myös kesken toimintakauden. Hakuajan päättymisen jälkeen **hakemukset tehdään ensisijaisesti sähköisesti kaupungin verkkosivuilla**. Paperiset hakemukset palautetaan palveluntuottajalle (yhteystiedot iltapäivätoiminnan esitteessä ja kaupungin nettisivuilla) ja ne käsitellään saapumisjärjestyksessä. Iltapäivätoiminnan paikka ei siirry seuraavalle kaudelle, vaan toimintaan haetaan aina lukuvuodeksi kerrallaan.

5.3.7 Tapaturmavakuutus

Toiminnassa sattuneen tapaturman hoito on oppilaalle maksutonta. Palveluntuottaja huolehtii iltapäivätoimintaan osallistuvan oppilaan vakuuttamisesta.

5.3.8 Toimintaympäristö ja turvallisuus

Kaupunki vastaa siitä, että toimitilat ja välineet ovat tarkoituksenmukaisia ja toimintaan sopivia. On tärkeää, että iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on turvallinen olo, toimintaympäristön tulee olla fyysisesti ja henkisesti turvallinen. Jokaisella ryhmällä tulee olla käytössään sekä sisä- että ulkotilat. Palveluntuottaja huolehtii siitä, että oppilas ei joudu väkivallan tai muun kiusaamisen kohteeksi ja havaittuihin ongelmiin puututaan välittömästi.

Kukin palveluntuottaja vastaa omissa tiloissaan tapahtuvan iltapäivätoiminnan toimintapaikkojen turvallisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Toimintaan osallistuvat ohjaajat tulee perehdyttää toimintapaikan pelastus- ja turvallisuussuunnitelmiin.

5.3.9 Henkilöstön kelpoisuusehdot

Valtioneuvoston asetuksessa (115/2004) säädetään perusopetuslain 8a luvussa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kelpoisuusehdoista seuraavasti:

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö, 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Lasten kanssa työskentelevän ohjaajan tulee esittää rikosrekisterilain 6 § ja 2 momentissa tarkoitettu rikostaustaote työnantajalleen.

5.3.10 Täydennyskoulutus

Elokuussa perusopetuspalvelut **perusopetuksen vastualue** järjestää perehdyttämiskoulutuksen iltapäivätoiminnan ajankohtaisista asioista.

Ohjaajille pyritään järjestämään koulutusta pari kertaa vuodessa yhteistyössä alueellisen kehittämisverkoston, palveluntuottajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Ohjaajien koulutuksista johtuvia poikkeuksellisia toimintapäiviä iltapäivätoiminnassa voi lukuvuoden aikana olla yksi.

5.3.11 Toimintaan ottaminen

~~Turvallisen iltapäivätoiminnan toteutumisen lähtökohtana on, että vähintään kaksi ohjaajaa osallistuu ryhmän ohjaamiseen. Hakuaikana iltapäivätoimintaan hakeneiden 1. vuosiluokalle lasten määrä vaikuttaa iltapäivätoimintaryhmien muodostamiseen ja ohjaajien määrään. Ryhmäkoon määrittämiseen vaikuttavat hakuaikana hakeneiden tulevan 1. vuosiluokan lasten koulutulokkaiden määrä, ryhmän toimintaympäristö ja oppilaiden erityiset kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet. Toimintapaikassa saa kelpoisuusehdot täyttävää ohjaajaa kohden olla maksimissaan 15 **enintään 20** yleisopetuksen oppilasta (alarajaa ei määritellä).~~

~~Oppilaiden, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, kohdalla toteutetaan samoja järjestämisen periaatteita kuin yleisopetuksen oppilailla, ryhmään sijoittamisessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitysvaihe.~~

Sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti koulunsa aloittavat koulutulokkaat **ensimmäisen vuosiluokan** oppilaat ovat etusijalla iltapäivätoimintaan otettaessa. Mikäli ryhmään jää tilaa, sovelletaan muihin hakijoihin yhdenvertaisia valintaperusteita. Iltapäivätoimintaan ottamisesta tehdään hallinnollinen päätös Lahden kaupungin voimassa olevan hallintosäännön ja delegointipäätösten mukaisesti.

Hakuajan päätyttyä palveluntuottaja saa käyttöönsä hakemukset toimintapaikkakohtaisen ryhmäsuunnittelun tekemistä varten. Määräajassa saapuneet hakemukset käsitellään iltapäivätoiminnan valintakokouksissa toimintaan ottamisen periaatteita noudattaen.

Toimintaan ottamisen periaatteet:

- 1) Keväällä hakuaikana hakeneet

- Kaikki hakuaikana toimintaan hakeneet 1.–2. vuosiluokan sekä oppilaat, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite otetaan huomioon. Ellei kaikille hakeneille voida järjestää paikkaa, niin etusijalla ovat koulunsa aloittavat ensimmäisen vuosiluokan oppilaat.
- Mikäli hakuaikana ryhmään hakee enemmän oppilaita kuin on paikkoja, valintakriteerit ovat seuraavat:
 - Etusijalla ovat ensimmäisen vuosiluokan oppilaat ja toisella sijalla 2.vuosiluokan oppilaat sekä oppilaat, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.
 - Jos hakijoiden joukossa on 2. vuosiluokan oppilaita tai oppilaita, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite enemmän kuin ryhmään mahtuu, jonoon jäävien jonojärjestys arvotaan. Ensimmäisenä arvottu jää jonoon 1. sijalle. Kaksoset ovat arvonnassa mukana parina.
- ~~Hakuajan jälkeen tulleet hakemukset menevät jonoon-saapumisjärjestyksessä.~~
- ~~Oppilas, jolle on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, pyritään sijoittamaan ryhmärakenteeltaan ja toimintaympäristöltään hänelle parhaiten sopivaan toimintapaikkaan.~~
- Iltapäivätoimintapaikka voidaan osoittaa toissijaisen hakutoiveen mukaan, jos ensisijaisesti haettuun ryhmään ei mahdu tai sinne ei muodostu ryhmää.
- Myönnettyjä paikkoja voidaan varata vain yksi oppilasta kohden.
- Perustettavien ryhmien määrä perustuu hakuaikana hakeneiden 1. vuosiluokan lasten määrään, jota noudatetaan toimintaan ottamisessa hakuajan päättymisen jälkeen.
- Kaupunki ja palveluntuottaja määrittävät toimintapaikalle maksimiryhmäkoon, jota noudatetaan toimintaan ottamisessa hakuajan päättymisen jälkeen.
- Viranhaltijapäätös toimintaan ottamisesta/jonottamisesta lähetetään huoltajalle kesäkuun loppuun mennessä.

2) Kevään hakuajan päättymisen jälkeen

- tulleet hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä.
- paikka myönnetään, jos ryhmässä on tilaa.
- *hakuajan jälkeen toimintaan hakeneet ensimmäisen vuosiluokan oppilaat sijoittuvat jonojärjestyksessä ensimmäisille sijoille saapumisjärjestyksessä toimintakauden loppuun saakka. Kuitenkin niin, että hakuaikana hakeneet ensimmäisen vuosiluokan oppilaat ovat etusijalla myös jonojärjestyksessä.*
- ~~oppilas, jolle on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, pyritään sijoittamaan ryhmärakenteeltaan ja toimintaympäristöltään hänelle parhaiten sopivaan toimintapaikkaan.~~
- Iltapäivätoimintapaikka voidaan osoittaa toissijaisen hakutoiveen mukaan, jos ensisijaisesti haettuun ryhmään ei mahdu tai sinne ei ole muodostunut ryhmää.
- myönnettyjä paikkoja voidaan varata vain yksi oppilasta kohden, jonottaa voi useampaan ryhmään.

5.3.12 Asiakkaan kuukausimaksut

Lahden kaupungin sivistyslautakunta päättää kuukausimaksujen suuruuden perusopetuslain mukaisesti.

Iltapäivätoiminnasta peritään kuukausimaksu. Maksu peritään jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona oppilas osallistuu on oikeutettu toimintaan. Elokuulta peritään puolet kuukausimaksusta. Kesäkuulle ajoittuvista toimintapäivistä ei peritä maksua.

Palveluntuottaja perii maksut toteuttamastaan toiminnasta.

Jos oppilas on sairautensa vuoksi poissa enemmän kuin 10 toimintapäivää kalenterikuukauden aikana, peritään maksua puolet kuukausimaksun määrästä. Mikäli poissaolo sairauden vuoksi kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Pyydettyä sairauspoissaoloista tulee esittää terveydenhoitajan tai lääkärin todistus. Muun kuin sairauden vuoksi koko kalenterikuukauden poissaolosta peritään puolet kuukausimaksusta. Poissaoloista ilmoitetaan ennen kalenterikuukauden alkua toiminnan ohjaajille. Toimintaan osallistumisesta asiakkailta ei voida periä muita maksuja.

Irtisanomiskuukaudesta peritään täysi maksu.

Jos iltapäivätoiminnasta oppilaalta perittävää maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, palveluntuottaja saa periä vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä siten kuin korkolaissa (633/1982) säädetään. Maksu saadaan sopijapuolten näkemyksen mukaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Huoltaja voi hakea perusopetuksen iltapäivätoiminnan kuukausimaksusta vapautusta perheen taloudellisten tai huollollisten syiden vuoksi. Vapautus maksusta voidaan myöntää, mikäli perhe saa Kelan päätöksellä myönnettyä perustoimeentulotukea tai, perheelle on hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden päätöksellä myönnetty täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, tai kun perhe saa Kotokunta Oy:n myöntämää vastaanottorahaa.

Maksuvapautusta haetaan ensisijaisesti sähköisesti perusopetuksen iltapäivätoiminnan verkkosivujen kautta tai täyttämällä paperisen maksuvapautushakemuksen ja palauttamalla sen hakemuksessa annetun ohjeen mukaisesti. Paperihakemuksen saa perusopetuspalveluista, perusopetuksen vastuualueelta, palveluntuottajilta tai sen voi tulostaa perusopetuksen iltapäivätoiminnan verkkosivuilta. Perheen on palautettava maksuvapautuksen perusteeksi hakemuksen liitteenä myönteinen toimeentulotukipäätös tai vastaanottorahapäätös.

5.3.13 Irtisanoutuminen

Iltapäivätoimintapaikan irtisanominen tulee tehdä kirjallisesti joko sähköisesti kaupungin verkkosivujen kautta tai paperisena irtisanomisilmoituksena, joka tulee toimittaa palveluntuottajalle. Palveluntuottaja ilmoittaa irtisanomisesta ~~Lasten nuorten kasvun~~ perusopetuksen vastuualueelle. Mikäli myönnettyä toimintapaikkaa ei vastaanoteta, irtisanomisaika on viikko viranhaltijapäätöksen vastaanottamisesta. Muutoin irtisanomisilmoitus tulee toimittaa palveluntuottajalle tai lähettää sähköisesti 15. päivään mennessä ja se astuu voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Iltapäivätoiminta alkaa aina kuukauden ensimmäisenä päivänä ja päättyy kuukauden viimeisenä päivänä.

Lapselle myönnetty iltapäivätoiminnan paikka on toimintapaikkakohtainen eikä se siirry toimintapaikasta toiseen oppilaan mukana esimerkiksi perheen muuttaessa.

5.3.14 Välipala

Lahden kaupungin perusopetuksen iltapäivätoiminnassa päivittäin tarjottava välipala on vaihteleva ja täysipainoinen. Välipala nautitaan kiireettömästi hyviä tapoja noudattaen.

Välipalaa itse valmistavissa toimintapaikoissa ohjaajilla tulee olla voimassa oleva hygieniapassi. Välipalan tilaamista / valmistamista varten huoltajia pyydetään riittävän ajoissa ilmoittamaan lapsen läsnäolopäivät.

5.3.15 Koulumatkaetuus

Lahden kaupungin sivistyslautakunta päättää koulumatkaetuuksista.

5.3.16 Toiminnan seuranta ja tilastointi

Perusopetuslain 8 a luvun 48 c § mukaan kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa, sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on turvata toiminnan tavoitteiden toteutuminen sekä laadullisten tekijöiden kehittyminen. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkaista.

Toiminnan laadun seuranta kuuluu koordinoititaholle. Lakisääteisen perusopetuksen iltapäivätoiminnan toteutumisesta raportoidaan sivistyslautakunnalle vuosittain. Raportissa selvitetään toimintaan osallistuneiden lasten määrän kehitys, toiminnan talous, sisältö, yhteistyö, laadun arviointi ja muut keskeiset asiat.

*Perusopetuspalvelut **Perusopetuksen vastualue** kerää kaikilta palveluntuottajilta 20.9. tilanteen mukaiset toimintaan osallistuvien lasten lukumäärät. Tilastotiedot kootaan Tilastokeskuksen kuntalomakkeelle. Toimintaan osallistuvien lasten, ryhmien sekä toimintapäivien lukumäärät luovat perustan lakisääteisen iltapäivätoiminnan kuntakohtaisen valtiosuuden määrytymiseen. ~~Lasten ja nuorten kasvun~~ **Perusopetuksen** vastualue vastaa perusopetuslain mukaisen ~~aamu-~~ ja iltapäivätoiminnan tilastoinnista. Tilastoinnin avulla seurataan mm. toiminnan määrällistä riittävyyttä.*

*Palveluntuottaja laatii omasta toiminnastaan suunnitelmat, arvioinnit ja käyttäjätilastot. Perusopetuspalvelut **Perusopetuksen vastualue** kokoaa tilastot ja arvioinnin tulokset toiminnan kehittämiseksi ja yhtenäistämiseksi.*

5.3.17 Yhteistyö toimijoiden kesken

Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri vuorovaikutuksessa luo pohjan hyvälle yhteistyölle. Ohjaajat ovat ensisijaisesti yhteydessä huoltajaan miettiessään lapsen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin liittyviä asioita. Huoltajan kirjallisella luvalla ohjaaja voi olla yhteydessä opettajaan, opiskeluhuoltohenkilöstöön tai muihin asianosaisiin, jos asian hoitaminen sitä edellyttää.

Opiskeluhuoltohenkilöstö on tietoinen koulun oppilaiden iltapäivätoiminnasta siinä määrin, että voi oppilaiden tukitoimia suunniteltaessa huomioida myös lapsen iltapäivän aikaisen toiminnan. Opiskeluhuolto toimii tarvittaessa huoltajan luvalla yhteistyössä iltapäivätoiminnan henkilöstön kanssa.

5.3.17.1. Yhteistyössä kodin kanssa

Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta kodin kanssa. Yhteistyölle tulee paikallisesti luoda selkeät yhteistyömallit ja -rakenteet. Ennen lukuvuoden alkua kaikissa toimintapaikoissa järjestetään tutustumispäivä, jolloin luodaan pohja toimivalle kasvatusyhteistyölle. Toimintavuoden aikana huoltajille tarjotaan mahdollisuus keskustella ohjaajien kanssa lasta koskevista asioista. Toiminnan sisällöistä ja toimintaperiaatteista tiedotetaan huoltajia toimintakauden aikana. Lukuvuoden aikana ryhmän toiminnasta tiedotetaan perheitä toimintapaikkakohtaisesti. Poikkeuksellisista toiminta-ajoista tiedotetaan huoltajia vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin. Perheiden kanssa tulee sopia kirjallisesti turvallisuus- ja vastuukysymyksistä esim. kotiinlähdön osalta.

5.3.17.2 Yhteistyössä koulun kanssa

Toiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä koulun kanssa, tavoitteena on tiivistää yhteistyötä lapsen parhaaksi. Koko koulun henkilökuntaa tulee informoida koululla järjestettävästä iltapäivätoiminnasta. Iltapäivätoiminnan ohjaajien, oppilaiden, opettajien sekä koulun muun henkilöstön välisellä yhteistyöllä luodaan rakenteet toimivalle ja säännölliselle yhteistyölle sekä yhteiselle toimintakulttuurille.

Iltapäivätoimintaa kehitetään yhteistyössä rehtorin, opettajien ja koulunkäynninohjaajien kanssa. Toiminnassa huomioidaan koulun opetussuunnitelma. Iltapäivätoiminnan ohjaajat ja opettajat informoivat toisiaan koulutyössä ja iltapäivätoiminnassa tapahtuvista muutoksista esim. retkistä, tukiopetustunneista jne. On tärkeää, että oppilaan päivän kokonaisuudessa koulun opetushenkilöstö, iltapäivätoiminnan henkilöstö ja koulun opiskeluhuolto toimivat keskenään luontevassa vuorovaikutuksessa. palveluntuottajan edustaja ja palvelupäällikkö tai oppimisen tuen ja opiskeluhuollon asiantuntija voi huoltajan suostumuksella ja opiskeluhuollon toivomuksesta osallistua tarvittaessa opiskeluhuollon ja tuen järjestämistä koskeviin palavereihin.

Iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi voi osallistua myös koulun kerhotoimintaan. Ennen toimintaan osallistumista käytännöistä ja vastuista siirtymä- ja toiminta-ajalta sovitaan yhteistyössä koulun, palveluntuottajan ja huoltajan kanssa.

5.3.17.3 Muut yhteistyötahot

Iltapäivätoiminta rakennetaan jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

Perusopetuksen kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelija ja lapsen asioista vastaava sosiaalitoimen henkilöstö tarvittaessa avustavat oppilaiden iltapäivätoimintaan hakemisessa ja toimintaan liittyvissä asioissa.

5.3.18. Muut kuntakohtaiset strategiat

Iltapäivätoimintaa kehitetään kaupungissa hyväksytyjen strategioiden lisäksi huomioimalla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja kestävä kehityksen toimintamallit.

5.3.19. Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, markkinointi ja sponsorointi ~~aamu~~-ja iltapäivätoiminnassa

Lahdessa noudatetaan Opetushallituksen antamia ohjeita.